

ISSN 2587- 2001 e-ISSN 2618-6187

ANASAY

3 Aylık Ulusal Hakemli - Süreli Dergi -Yıl:5 – Sayı:17 - Ağustos 2021

koynunda büyüdük

GAZETELERİN BİRİNCİ SAYFALARININ TASARIM İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF THE FIRST PAGES OF NEWSPAPERS IN THE CONTEXT OF DESIGN PRINCIPLES

DOI: 10.33404/anasay.971807

Çalışma Türü: Araştırma Makalesi / Research Article¹

Hüseyin KAZAN* - Aslı YÜKSELEN**

ÖZ

Temel tasarım ilkeleri, yüzey üzerinde organize edilen fikirlerin ya da düşüncelerin estetik yönden tutarlılığı ve ahengi için gerekli olan temel ilkeler arasında yer almaktadır. Yeni bir çalışmayı oluşturmak için bazı ilkelere başvurmak gerekmektedir. Bu ilkeler, tasarım elemanlarını hem kendi içlerinde hem de bir arada bütün olarak ilişkiler açısından düzenlemeye olanak sağlayarak yardımcı olmaktadır. Yapılan bu düzenlemeler neticesinde çalışmalar daha farklı etkiler oluşturarak, ayrıcalık ve önem kazanmaktadır. Tasarım ilkeleri görsel estetik açısından öğelerin birleşimine dayanak sağlayan ilkelerdir. Tasarım ilkeleri gazete, dergi, kitap vb. öğelerin en temel unsurları arasında bulunmaktadır.

Tasarım ilkelerinden olan bütünlük, denge, vurgu, orantı ve kontrast araştırmanın inceleme kapsamını oluşturmaktadır. Bu çalışmada 15 gazetenin ana sayfaları süreklilik göstermesi açısından 7 gün boyunca tasarım ilkeleri çerçevesinde, betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmanın

1- Makale Geliş Tarihi: 15. 07. 2021 Makale Kabul Tarihi: 17.08. 2021

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, huseyinkazan@aydin.edu.tr, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-1458-2860>

** Öğretmen, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, aslyukselen@gmail.com, ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-6869-4067>

temel amacını da gazetelerin ana sayfalarının tasarım ilkelerine uyup uymadığını ortaya koymak oluşturmaktadır. Çalışmada elde edilen veriler gazetelerin tasarım ilkelerine uygun olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada gazetelerin tümünde asimetrik denge yani simetrik olmayan dengenin kullanılmış olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tasarım, Tasarım İlkeleri, Gazetelerin Birinci Sayfaları, Sayfa Düzeni, Gazete Tasarımı.

ABSTRACT

Basic design principles are among the fundamental principles necessary for the aesthetic consistency and harmony of ideas or thoughts organized on the surface. It is necessary to refer to some principles to create a new study. These principles help by allowing the design elements to be organized in terms of relations both within themselves and as a whole. As a result of these regulations, the studies create different effects and gain privilege and importance. Design principles are pillars that provide a basis for the combination of elements in terms of visual aesthetics. Design principles are based on newspapers, magazines, books, etc. It is among the most basic elements of the elements. Unity, balance, emphasis, proportion and contrast, which are among the design principles, constitute the scope of the study. In this study, the main pages of 15 newspapers were examined for 7 days, within the framework of design principles, by descriptive analysis method. In this context, the main purpose of the study is to reveal whether the main pages of newspapers comply with the design principles. The data obtained in the study revealed that the newspapers were compatible with the design principles. In addition, it was concluded that asymmetric balance, that is, non-symmetrical balance, was used in all newspapers.

Keywords: Design, Design Principles, First Pages of the Magazines, Page Layout, Newspaper Design.

Giriş

Tasarlamak bir şeyin kendisini değil, gösterimini yapmak demektir. Bazı dillerde de tasarımı ifade eden design kelimesi, Latince de signare'den gelmektedir. Göstermek, işaret etmek anlamını taşımaktadır. Duygularımız arasında kendiliğinden ve doğuştan var olan uzay ve zaman sezgisi nesnelerin görünüşlerini algılamamızın zorunlu basamaklarını oluşturmaktadır. Ancak bu sezgileri hissetmemiz sayesinde nesnelerin bize görünüşleri hakkında bilgi sahibi olabiliriz, yoksa bu nesnelerin kendileri bizim için meçhul bir durum içerisinde yer

almaktadır. Nesnelere bu sayede kavramsallaştıktan sonra nesnelere arasındaki ilişkileri duyularımız sayesinde algılarız (Gür, 2005, s.2). Bu bağlamda John Berger'in "Görme konuşmadan önce gelmiştir, çocuk konuşmaya başlamadan önce bakıp tanımayı öğrenir" ilkesi benimsenmektedir (Berger, 2017, Kapak Sayfası). Tasarım ortaya koymada ilkeler ve düzenler tasarımcıların işini kolaylaştırmakta problem çözmede destek olmaktadır. Bu ilkelerin bazen tamamından yararlanılabildiği gibi bazen de aralarından tercih kullanılabilir. Tasarım ilkelerini kullanmak tasarımcının yaratıcı süreçteki problem çözme yeteneği ile ilgilidir. Veya başka bir deyişle tasarımcının problem çözme sürecindeki yeteneğine ve yaratıcı etkinliğine bağlıdır. Bu ilkeler eserlerin tasarımların oluşmasında olduğu kadar, eserin eleştiri kritiği ve değerlendirilmesinde de önem taşımaktadır.

Bu araştırma; ana akım medyada ideolojik olarak bütün kesimleri kapsayan gazetelerin, tasarım ilkeleri açısından değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Tasarım ilkelerinden olan bütünlük, denge, vurgu, orantı ve kontrast ele alınarak değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın bu ilkeler ile sınırlandırılmış olmasının en önemli nedeni ise; söz konusu ilkelerin tasarım oluşturma sürecinde bulunması gereken başlıca ilkeler arasında yer almasından kaynaklıdır. Bu amaçla aynı günlere ait 15 gazetenin ana sayfaları incelenmiştir.

Sürenin 7 gün ile sınırlandırılmış olmasının nedeni; haftalık haber sürekliliği açısından ana sayfaların incelenmesidir. Ayrıca gazeteler her gün farklı tasarım uygulamasına gitseler bile temel tasarım ilkelerinin ve özelliklerinin aynı olacağı varsayımı ile bu sürenin yeterli olacağı sonucuna varılmıştır.

Çalışmada 6 - 12 Mayıs 2019 tarihleri arasının incelenmesi ise; araştırmanın yapılmasına karar verildiği tarihten itibaren olmasıdır.

1. Tasarım

Tasarım yapmak genel olarak, herhangi bir şeyin yeniden biçimlendirilmesi olarak düşünülebilir. Sözlüklerde geçen anlamı ise; tasarımılamak işi veya tasarımılanan biçim olarak aktarılmaktadır. Tasarımlar, önce tasarı haline gelecek oluşmaktadır. Bir şeyin zihinde tasarımılanan şekli, tasarımı kalemle ifade edilirken aldığı ilk şekli olarak da aktarılabılır. Bu da aslında tasarımı ifade etmektedir. Herhangi bir kişinin gerçekleştirilmeyi hayal ettiği, gerçekleşmesi veya olması planlanan bir şeyin beyinde canlandığı biçimide olabilir. Tasarım, en kısa ve akılda kalıcı noktası olarak, kaleme alınan ilk şekil anlamıyla yorumlanabilir.

Tasarım, insanın nesnelere birlikte kurduğı en temel iletişim modelidir. Çatılı ve tek katlı bahçesinde salınacağı olan bir ev düşünün dendiğinde her-

kesin zihninde bir ev canlanır. Bu tasarımıdır. Tasarım, kesinleşmiş veya mükemmelliğini tamamlamış değildir. Bitmişlik ve netlik yoktur. Ortalama olarak istenilen sorulara ve cevaplara sunulan aşamadır (Parlak, 2011, s. 79). Tasarım, zihnimizde yani beynimizdeki soyut düşünceleri, somutlaştırarak gözle görülür hale getirmektir. Zihnimizde yer alanları karşı tarafa sunuş aşamasında bir çok farklılık da ortaya çıkmaktadır.

Tasarım projenin ilk basamağı olarak ifade edilebilir. Bir tasarım süreci kapsamında yedi evre sayılabilir; tanımlama, araştırma, fikir bulma, örnek oluşturma, seçme, uygulama ve öğrenmedir (Ambrose ve Harris, 2013, s. 12). Aşamaları uygulamadan ve tasarımlarımıza başlamadan önce düşündüklerimizi eskiz ile ya kâğıda ya da bilgisayara aktarırız. Eskizler ile tasarımı tamamlamamız daha iyi bir yolda olduğumuzu da gösterir. Eskiz aşamasında çalışma sürecimizi de değerlendirmemize faydalı olur. Bu noktaya tasarım sürecinin en önemli kısmı da diyebiliriz. Çalışma boyunca eskizler muhafaza edilmelidir. Herhangi bir gereklilik halinde geri dönüp incelenebilirliğinin mümkün olması çalışma açısından daha verimli ve sağlıklı olacak bir aşamadır.

Tasarım sürecinde bilinçaltında problemle ilgili çağrışımlar birikimler bilinç tarafından gözden geçirilir, bilinçte yaratıcı düşünce süzgeç görevi görür ve özgün arayışlar bu noktada başlamaktadır. Bu arayışlar tasarım sürecinde tekrarlara dönüşebilir veya çıkmazlara girebilir. Bu yüzden tasarım süreci her tür materyalle özgürce somutlaştırılmalı, belgelenmelidir (Küçükerman, 1996, s. 15). Zihnimizin tasarımların oluşum aşamasında katkısı olduğu net olarak bilinmektedir. Çalışmayı özgün kılabilmek basamağına etkisi oldukça fazladır. Tasarımlar oluşturulurken, çalışılan her aşama gözle görülebilir hal almalıdır. Daha sonra üzerinde revizyon yapmak ve gözden geçirmek için saklanması ve depolanması ise önem arz etmektedir.

2. Tasarım İlkeleri

Tasarımın kendi arasında ayrıldığı ve farklı ilkeleri olduğu bilinmektedir. Bu ilkeler ritim, denge, vurgu, süreklilik, orantı ve görsel hiyerarşi, zıtlık ve bütünlük gibi kavramlardan oluşmaktadır. İlk öge olarak ritim, görsel tasarımda nesnelerin uyum oluşturacak şekilde dengelenmesini sağlamaktadır. Görsel bütünlük oluşturan öğelerin düzenli ya da düzensiz olarak, görsel niteliklerini değiştirmeden birbirini tekrar etmesiyle oluşmaktadır. Ritim; gözün tasarımdaki önemli parçaları elde etmesini, tasarımın mesajının kolaylıkla algılanmasını sağlamaktadır (Tunalı, 2012, s. 21-22). Bir tasarım üzerinde çalışırken çalışma-

nın sade ve net olarak yorumlanabilir nitelik taşımasına dikkat edilmelidir. Yalnlığıyla beraber düşündürücü özelliklere de sahip olmalıdır. Tasarımın sadelik ve algıdaki etkisi de önemli bir noktadadır.

Somut öğelerin kendi aralarındaki ve bağlantılarındaki uyumluluğu, farklı öğeler arasındaki ilişkinin sistemliliği, görsel kuvvetlerin durgunluk-akıcılık, hareketlilik-hareketsizlik uçlarındaki yönelişleri ve bunların tekrarlanmaları ritmin temelini oluşturmaktadır (Atalayer, 1994, s. 116). Ritimin temelini oluşturan kavramlar bulunmaktadır. Bu kavramlar sayesinde tasarımlarda veya çalışmalarda ritim daha etkili sunulabilmektedir. Bu bağlamda uyum dengesi, ritim oluşumunda gereklidir.

Denge kavramı ise, fiziksel açıdan birbiriyle zıt durumdaki öğelerin eşitliği gibi de aktarılabilir. Denge ögesi bir düzendeki, görsel açıdan yoğunluğum eşit düzeyde oluşturulması ve dağıtılması olarak da ifade edilebilir. Tasarımda kullanılan bu öge, farklı ölçüler içerisinde de incelenmelidir. Çizimde veya resimde kullanılan denge unsuru ise enine uzanan çizgiler ve boyuna uzanan çizgiler ile sağlanmaktadır. Bu öge yalnız çizgi kullanımı ile değil, açık ve koyu ton kullanımı ile hedef kitlelere yansıtılabilir.

Denge kavramının iki farklı çeşidinin bulunduğu bilinmektedir. Simetrik ve asimetrik denge olarak ifade edilen bu türlerin farklılıkları vardır. Simetrik olan denge çeşidinde, yüzey üzerinde kullanılan elemanlar birbirini aynı şekilde yeniliyorken, asimetrik olan denge çeşidinde değişik görsel yoğunluğu bulunan öğeler istenildiği gibi yüzeye yerleştirilerek kullanılmaktadır.

Algıyı oldukça fazla etkileyen bir diğer unsur da vurgudur. Vurgu kavramı, oluşturulan bir çalışmada veya tasarımda tercih edilen elemanlardan herhangi birinin ya da grup halindeki bütün elemanların diğer kalan tüm tasarım öğelerine boyut, biçim, renk, değer, yapı bakımından ön plana çıkarılmasının sağlanması şeklinde de kullanılabilir. Ön planda yansıtılmak istenilen bölümün diğer elemanlardan farklılaştırılarak daha dikkat çekici hal alması ve ön planda tutulmasıyla oluşturulabilir. Fakat, çalışmada bazı elemanlar aynı çalışma içerisinde vurgulanmak yani ön planda sunulmak istenirse o aşamada vurgu kavramının gerçekleşmesinden bahsedilemez. Biçimlerin yapısal niteliklerinin etkisi, görsel sıralamadaki yer düzeni, yönelişi ve manası da vurgunun şekillenmesinde oldukça katkı sağlayan özellikler arasında yer almaktadır. Çalışılan veya oluşturulan tasarımda devamlılığın sağlanabilmesi açısından gözün tasarım elemanları arasında aralıksız olarak ilerlemeye devam etmesi oldukça önemli bir noktaya sahiptir.

Tasarımın vazgeçilmez noktalarından bir diğeri de sürekliliktir. Devamlılık kavramı olarak bilinen süreklilik; görsel elemanları ölçü ve biçim aşamasındaki ortaklıklar, öğelerin tekrarlanması, canlılık katabilecek öğeler ve görsel sıralama ile çalışmalarda kullanılabilir. Bireyler algı kapasitesi dahilinde, oluşturulan bir tasarımı farkedip incelemeye başladığında, çalışmayı hiyerarşik bir düzene göre değerlendirme aşamasında dahil etmektedir. Bununla doğru orantıda, hedef kitlenin algısı çalışma üzerindeki bazı belirli aşamalarda ön plana çıkar ve ilerler. Bu sebepten dolayı göz hareketlerinin dikkate alınarak gerçekleştirildiği çalışmalarda, genel anlamda hedefine ulaşmakta olduğu gözlemlenmektedir. Gerçekleştirilecek olan tasarımda, oran ve orantı aşaması doğru çalışılmazsa eser yanlış ve eksik gibi görünebilir. Aktarılmak istenen amacına tam olarak ulaşamaz veya aktarımda güçlük çekebilir. Bu sebepten dolayı bütünlüğü oluşturmak daha da zor ve güç gerçekleştirilebilir.

Görsel sıralama aşaması ise, çalışmada ön plana çıkarılması amaçlanan konu başlığı dikkate alınarak çalışmadaki elemanların ölçeklendirilmesidir. Resim hiyerarşisinde ayrı elemanların odak noktası olarak sunulması, vurgulanmış olur ve değer kazandırılabilir. Çalışmaların bazı noktalarında renk ön planda kullanılırken, bazı noktalarda ise model veya çizimler odak noktası olarak ortaya sunulabilmektedir. Bundan dolayı görsel hiyerarşi oluşturmanın en önemli basamağının elemanları boyutlandırmak, ölçülerinin derecelerine göre ayırmak, derecelenmek olarak bilinmemelidir. Bu durumu pekiştirmek için başvuru bir diğer ilke zıtlıktır.

Zıtlık ilkesi, tıpkı tam tersi olan aynı olma gibi, tasarım öğelerinin birlikte kullanımında oldukça önem taşıdığı bilinmektedir. Bu kavram ile çalışmada odak merkezi oluşturulması istenilen noktayı ve çalışmayı diğer tüm elemanlardan daha dikkat çekici konuma ulaştırmak adına belirli öğeler zıt şekilde tercih edilebilir. Böylece aktarılması hedeflenen konu başlığı kendisini daha basit olarak gösterir ve kitlelerde tasarımı etki oluşturur. Zıtlık, tasarımda bir yandan farklılığı oluşturmaya çalışırken; bir yandan farklılıkta da merak etkisi oluşturmakta ve görsel dengede farklılıkla birlikte hareketlilik söz konusu olmaktadır. Zıtlığın olmadığı aşamada ise çalışmada sıradanlık oluşmaya başlamaktadır. Görsel kullanımının daha çok algılandığı, yaratıcı bir aşamaya ulaşıldığı, konfor oluşturmak adına da, birbirine ters elemanların bütünlük ve denge unsuru içerisinde çalışılması önemle gereklidir. Uyum ile denge kavramları birlikte daha etkili bir yapıya sahip olmaktadır.

Tasarım elemanları, görsel bütünlük ve uyum kavramları arasında düzen-

lendiğinde daha doğru bir anlam ve boyut edinir, çalışmada gerçekleşen karmaşıklık oluşmasını da engellemeye yardımcı olur. Aynı ve ortak dil ile kullanılan öğeler tasarımda bütünlük ilkesini de oluşturmaktadır. Bu sayede öğelerin bütünlüğü ile birlikte daha etkili bir aktarım aşaması gerçekleştirilmektedir. Bütünlüğün en başında ise gruplandırma yöntemi yer almaktadır. “Ritim ilkesi de bütünlük kavramıyla oldukça ilgilidir. Ritim oluşturulurken birbirine benzeyen tasarım öğeleri, bir bütünlük yaratmak için yinelenirler. Bu tasarım öğeleri kendi aralarında oluşturdukları düzenle devam ederken, meydana getirdikleri doku da bütünlüğü oluşturmaktadır (İncearık, 2011, s. 19-24). Tekrarlanan ve yinelenen ritimlerin katkısıyla tasarımda bütünlük oluşumundan da söz edilmektedir. Tasarım öğelerinin hem kompozisyon içindeki hemde diğer tüm öğeler ile arasındaki bütünlüğü önemli noktada ortaya çıkarmaya yardımcı olmaktadır. Tüm bu unsurları aşağıdaki gazete üzerinde vurgulamak anlatımların somuta dökülmesi açısından yararlı olacaktır.

Tablo 1: Tasarım ilkelerinin kullanımı.

2.1 Armoni (Uyum)

Armoni, tasarımı oluşturan öğelerin kendi aralarında birbirlerine ters düşmemesi hali olarak bilinmektedir. Yani tasarımda kullanılan elemanların, aynı düzen içerisinde yer alması ile oluşmaktadır. Çalışmada uyum, çeşitli tasarım öğelerinin kendi aralarında gerçekleşen birleşimi veya bağlantısı olarak nitelendirilebilir. Farklı olan bölümler arasındaki uyumu sağlayarak dengeyi oluşturan ilişkilerin tümüne de denilmektedir. Birbirini yineleyen renkler, birbirini anımsatan doku yapıları ve biçimlere benzer öğelerdir. “Renk armonileri iki genel anlayışla ortaya konabilir. İlki, koyu-açık değer (valör) sistemini temel alan anlayış, diğeri ise renk değerlerinin öne çıkmasını sağlayan renkçi anlayıştır. İzlenimci akımdan önceki dönemlerde ışık-gölge temeline bağlı olarak koyu-açık değerlerle anlatım önem taşımaktaydı” (Özol, 2012, s. 190). Çalışmalarda armoninin önemi oldukça büyüktür. Bütünlüğü sağlamak, anlam karmaşasına izin vermemek adına tasarımlar da öğeler yardımı ile bu dengeyi kurmak oldukça değerli bir noktada yer almaktadır.

Tasarımlarda kullanılan farklı öğelerin hepsi bir arada kullanılsa da bir uyum içinde olması gerekmektedir. Bu uyum elbette armoni ilkesinin etkisiyle çalışmaya yansımaktadır. Armoni ilkeleri ise şunlardır:

“Ton Armoni; bir rengin açık ve koyu tonlarını kullanarak yapılan armonidir.

Nüans Armoni; bir rengin içine o rengin özelliğini bozmadan diğer renklerden bir miktar konulması durumudur.

Kontrast Armoni; kontrast renklerle yapılmaktadır. Renk çemberinde birbirinin tam karşısında olan renkler kontrasttır” (Odabaşı, 2002, s. 86). Armoni ilkelerine çalışmaya ve konuya olan bağlantıyla tasarımda yer verilebilir. Farklı tarzlardaki öğelerin her biri ile denge kurulduğunda çalışmada armoni de oluşmaktadır.

2.2. Boşluk

Tüm tasarım öğelerinin bulunduğu ortama denmektedir. Mesajın oluşturulduğu ve algılandığı aşamadır. Sayfa düzeni söz konusu olduğunda sayfaların kenarlarından ciltlenmesi de gerekebilir. Yaratılan veya fiziksel olarak var olan bu çerçeve, alanı belirler ve içeriğin sınırı görevi görür. Bu içerik, zeminden veya arka plandan farklıdır (Ambrose ve Anno, 2013, s. 124-125). Bir tasarımı gerçekleştirirken kullanılan boşluk düzenleri aktarılmak istenilen mesaj açı-

sından önemli rol oynamaktadır. Eğer ki bu boşluk düzeni doğru tarzda uygulanmaz ise aktarılmak istenilenin çok ötesinde bir anlatım oluşabilir. Doğru ve etkili bir tarzın çalışmaya yansması açısından da boşluk düzeni ve kurallarına uyum sağlanması gerekmektedir. Bu düzen ve uyum sağlandığı sürece mesajlar ile çalışmalar en doğru şekilde aktarılabilir.

2.3. Ton

Ton, renklerin yoğunluk düzeyinin aktarılmasıdır. “Tasarım diline ve oluşturulmak istenen etkiye göre aynı rengin veya farklı rengin tonları kullanılmaktadır. Tasarım yüzeyleri üzerinde en fazla izlenen tonlar; grinin çeşitlendirmeleri ve siyahtır. Gri tonlar genellikle görsel imgenin yarım ton reproduksiyon tekniğiyle tramlanması yöntemiyle elde edilmektedir (Becer, 1997, s. 57). Tonlar aracılığı ile tasarımlarda çok daha derin etkiler yaratılabilir. Tonlarla algıyı güçlendirmek ve mesajı hedef kitlelere iletebilme noktasında katkı sağlanabilir.

2.4. Hiyerarşi

Hiyerarşi, çalışmada veya tasarımda öğelerin önem derecelerine göre sıralanmasıdır. “Öğeler arasında bir hiyerarşi kurularak her bir öğenin önemi dile getirebilir. Bu hiyerarşiyi kurmak adına gruplamak, renk veya benzerlik gibi pek çok yöntem kullanılmaktadır. Bu, izleyicinin tasarımı okumasına yardımcı olur. Böylece mesajın veya içeriğin ulaşımında kolaylık sağlar” (Ambrose ve Anno, 2013, s. 128-129). Tasarımlarda hiyerarşi gözetildiğinde çalışma durağanlıktan kurtarılarak iki boyutlu yüzeyde üç boyutlu etki oluşturulabilir. Tasarımlardaki hiyerarşik düzenleme konuyu aktarma ve iletme durumunda etkili bir yöntem olarak planlanabilir ve çalışmada faydalı bir tarzda kullanılabilir.

2.5. Ritim

Ögelerin görsel açıdan düzenliliği olarak bilinmektedir. “Belirli ve tekrarı mümkün olan öğelerin uyum yaratan bir sistematikte bir bütün halinde kullanımıdır. Öğeler arasındaki benzerlikler, tekrarlar, zıtlıklar ve geçişler ile yapılan düzenlemedir. Ritim ilkesinin tasarımdaki en önemli görevi, bir bölümden diğer bölümlere geçişini sağlamasıdır. Tasarımlarda hareket ve değişim görsel algı için vazgeçilmezdir (Öztuna, 2007, s. 30). Çalışmalarda ritim tasarımın büyüsunü kaybetmemesi açısından önemli bir rol oynar. Çalışmanın devamını heyecanla bekletir. Şaşırtıcı ve etkileyici bir özelliğe sahiptir. Tasarımlarda ritim hem düzenli hem de düzensiz olarak bulunabilir.

2.6. Örüntü

Örüntünün kelime anlamı olay veya nesnelerin düzenli bir biçimde birbirini takip ederek gelişmesi ve büyümesi sonucunda bir varlık oluşturmasıdır. Örüntü tekrarlamayla oluşturulan ve eserin armonisine katkı sağlayan önemli ilkeler arasında yer almaktadır. Örüntüde başlangıçta bir motif kendi içinde organize edilmiş bir eleman gibi görülmektedir (Yücel, 2018, s. 94). Örüntüler, bir düzen halinde belirli kurallar ile birbirini etkileyen kusursuz öğelerdir. Özgün tasarımlarda örüntülere sıkça rastlanılmaktadır. Örüntü kullanımı ile birlikte çalışmalar daha da özgün bir boyut kazanır ve kendine özgü olan bir noktada yerini alarak, sağlam bir tarz oluşturmaktadır.

2.7.Örtüşme

Örtüşme, tasarımdaki birleşme noktalarının ortak bir payda da uyumlu olarak çalışmasıyla oluşmaktadır. Paylaşılan öge, basit bir kenardan biraz daha fazlasıdır. Renkler ve biçimler birleşme eğilimi içindedirler. Birbiri üstüne binen ya da birbiriyle kesişen motiflerin uyumunu bozmadan bütünleşmesidir. Örtüşme tasarımda bütünlüğün sağlanması ve sınırların uyum içinde olması için kullanılan tasarım ilkesidir (Yücel, 2018, s. 96). Kullanılan öğeleri ve sınırları belirlemede büyük rol oynayan bir tasarım ilkesidir. Bütünlüğün oluşması açısından dikkat gerektiren bir ilke olarak çalışmalarda yer alabilir.

2.8. Şekil

Basılı ürünlerin şekil ve biçimleri, kimlikleriyle bütünleşebilmektedir. Fikirler ve markalar, şeklin yenilikçi kullanımı ve basılı materyalin katlama biçimleri ile yeniden yaratılabilir. Bazı biçimler belirli nedenlerden dolayı standart olsa da, hiçbir şey bir tasarımın bu alışılmalı düzenin dışına çıkmasına engel olamaz (Ambrose ve Harris, 2016, s. 152). Şekiller sayesinde tasarımlara değişik etkiler kazandırılabilir. Böylece estetik bütünlükte çalışmalar elde etmek mümkün olacaktır.

2.9.Çizgi

Tasarımlar için önemli olan çizgiler düz ya da kıvrımlı, kalın ya da ince, sürekli ya da kesik, grenli ya da keskin özelliklere sahip olabilir. İki görsel unsur arasına konulacak bir çizgi, izleyiciye bunları optik olarak ayırması gerektiğini bildirir. Çizgiler, karakterlerine ve konumlarına bağlı olarak bazı mesajlar da iletirler (Parlak, 2011, s. 86-87).

Yatay Çizgi; Durgunluk, sakinlik, sağlamlık ve süreklilik anlamlarına gelmektedir.

Düşey Çizgi; Saygınlık, hayat, canlılık ve hareketlilik anlamlarını yansı-

maktadır.

Diyagonal Çizgi; Canlılık, dinamizm ve yüksek enerjiyi anlatmaktadır.

Kıvrımlı Çizgi; Zarafeti temsil etmektedir. Tasarımlarda psikolojik etkileriyle birlikte kullanılan çizgisel dokunuşlar görsel bir dile sahiptirler. Her bir çizgi farklı anlam ve düşünce etkisi oluşturmaktadır.

2.10. Form

Biçimlendirme veya düzenleme olarak tanımlanmaktadır. Özellikle sanat alanına ait bir terminoloji çalışması olduğu halde formun, sadece görselliği ile değerlendirildiği görülmektedir. Oysa düşünce, inanç, müzik formu gibi elle tutulamaz, gözle görülemez şeylerin de form kabul edilmesi ve yaygın kullanımı söz konusu (Seylan, 2005, s. 122) olabilmektedir. Form tasarımı bütünün karakteristik tüm özelliklerini taşır. Genel görünüş de diyebilmek mümkündür. Tasarımda oluşturulan formlar sayesinde anlam bütünlüğü de oluşturulabilmektedir.

2.11. Denge

“Bir kompozisyon içinde güç veya ağırlığın dağılımını ifade eden sanat organizasyonu ilkesidir. Denge aynı zamanda merkez ekseninin iki tarafında düzenlenmiş çiftler veya birim gruplarının yer çekimsel denkliliğini ifade etmektedir. Tasarım unsurları ağırlığını (renk,biçim) kompozisyon içinde dağıtır (Tiryakioğlu, 2012, s. 21). Denge, kompozisyon içinde gruplama veya düzenleme olarak da ifade edilebilir. Bu yönüyle de kompozisyondaki öğelerin bağlantısını oluşturur.

Diğer bir anlatımla denge, biçimler arasındaki uyumu sağlayan bir tasarım ilkesidir. Aynı ya da farklı özelliklere sahip biçimlerin uyumunu büyük-küçük ilişkisini renk, çizgi ve leke kullanarak sağlamaktadır. Tasarım sürecinde ise, bir kompozisyon içerisinde objelerin düzenlenmesi, onların görsel ağırlığıyla ilgilidir (Öztuna, 2007, s. 23). Bir çalışmada dengenin sağlanmış olması önemli bir noktadır. Düzenli veya düzensiz denge çalışmanın anlamına derinlik ve zenginlik katarak bir üst noktaya taşımaktadır. Bu denge ilkesi, kendi içinde simetrik denge (merkezden yayılan ve yatay denge) ve asimetrik denge adıyla birbirinden farklı iki çeşit tür olarak bilinmektedir.

Simetrik Denge; kompozisyon içerisindeki öğeler birbiriyle dikey yatay ve merkezi eksenle konumlandıkları zaman gerçekleşen bir durumdur. Birbiriyle benzer veya birebir formlara sahip olurlar. Simetri uygulanan kompozis-

yon kesin, kararlı, yerli yerinde bir kompozisyon oluşturur (Tiryakioğlu, 2012, s. 15).

Asimetrik Denge; eşit ya da eşit olmayan öğelerin serbest yerleşime sahip oldukları zaman gerçekleşen bir durumdur. İlgi çekici olması yönünden kompozisyon daha başarılı olur. Anlatımı oluşturan elemanların, benzerlik, zıtlık, üslup, uygunluk renk, biçim, hareket, açık-koyu ile oluşan denge, asimetrik dengeyi oluşturmaktadır (Tiryakioğlu, 2012, s. 16). Verilmek istenen etkiye göre bu dengeler ayarlanmaktadır. Tasarımdaki uygunluğuna göre tercih edilir. Asimetrik dengenin tasarımda, bir farklılık yaratmasıyla birlikte hareketlilik ve canlılık gibi unsurlarla katkısı da bulunmaktadır.

2.12. Kontrast (Zıtlık)

Karşıtlık benzeşmezliktir. Bir şeyin değerlendirilmesinde karşıtlıklar da-ima ön planda ve ilgi çekici durumdadır. Zıtlıkla denge kurulması birçok şeyi çözecektir. Zıtlık; biçim, renk, ölçü ve yön açısından önemlidir. Biçim zıtlığı, renk zıtlığı, ton zıtlığı gibi karşıtlıklar bir tasarımın oluşmasında ana görevi üstlenmektedir (Tiryakioğlu, 2012, s. 16). İlgi gören çalışmalarda genellikle önemli ölçüde kontrast denge sağlanmıştır. Zıtlık ile tasarımlarda denge kurulması anlaşılabilirliği ve etkiyi artırmaktadır. Zıtlıklar ile odak noktası da oluşturulabildiğinden etkisi farklılık yaratacaktır. Kontrast, tasarımı benzerlerinden ayırt etmek ve farklılaştırmak adına kullanılabilir.

2.13. Oran-Orantı

Bir bütünün parçalarının, bütün ile olan ölçü ilişkisi olarak tanımlanmaktadır. Kendi aralarında ve diğer parçalarla arasındaki ölçü orandır. Kullanılmaması halinde boyutlar, renkler, ölçüler ve lekeler arasında dengesiz bir anlatım ve monotonluk oluşmaktadır. Genellikle öğeler veya bölümler arası tekrarlanan özelliklerle ortaya çıkmaktadır (Parlak, 2011, s. 99). Estetik görünüme katkısı çok fazladır. Tasarımlara estetik oran eklemek önemlidir. Monoton anlatımın dışına çıkma konusunda çalışmaya farklı bir boyut kazandırdığı da bilinenler arasında yerini almaktadır.

2.14. Vurgu (Baskınlık)

İlgi çekmek, etkilemek için sayfada vurgu alanı ya da odak noktası olması gerekmektedir. Her sayfanın bir odak noktası bulunmalıdır. Sayfayı tasarlayan kişi, vurgu yapılacak öğeyi saptamalı (başlık, canlandırma, fotoğraf, metin) sonra seçilen öğe ile farklı uygulamalar yapmalıdır (Ketenci ve Bilgili, 2006, s.

283). Tasarımın en göz alıcı kısmıdır. Boyut, şekil ve renk kullanımı vurgulanacak noktayı tanımlı kılan öğelerdir. Punto farklılığı, bold kullanımı, büyüklük-küçüklük gibi aşamalar ile tasarımda vurgu sağlanabilir. En etkili tarzda aktarılacak istenilen noktaya vurgu yapılması gerekmektedir. İlgiyi bu istenilen noktaya çekerek, odak noktası oluşturulur. Her tasarımın ve sayfanın farklı odak noktası olabilir. Aynı sayfada ise çok fazla tercih edilmemesi gereklidir.

2.15. Bütünlük

Bütün elemanları bir bütün oluşturacak şekilde kompozisyonlar oluşturmak olarak tanımlanabilir. Tasarım ilkeleri içerisinde en önemlisi ve dikkat edilmesi gereken kuraldır. Sayfa tasarımcısı bütünlük sağlamak için çizgi, üç nokta yöntemi, eksen çizgileri ve beyaz boşluklar kullanabilmektedir (Parlak, 2011, s. 102). Tasarımın tümünde aranılan en önemli etkidir. Öğeler arasında üslup oluşturur. Tasarımda kullanılan bütün öğeler arasında bir bütünlük kurulmalı ve çalışma tamamlanmalıdır. Her tasarımın veya projenin kendi içinde farklı bir bütünlüğü bulunmaktadır.

2.16. Renk

Renk, bir ışık kaynağından yayılan ışınların nesnelere çarptıktan sonra yansımaları sonucu gözün algıladığı doyumdur. Renk doğrudan doğruya ışığa bağlı bir olaydır. Rengin ana kaynağı ışıktır (Yazıcıoğlu, 2017, s. 223). Sayfa tasarımında, doğru renklerin tercih edilmesi ve kullanılması çalışmaların başarısı için son derece önemlidir. Çünkü her bir renk farklı bir anlam taşımaktadır. Her bir rengin de aktarmak istediği mesaj birbirinden ayrıdır. Psikolojik açıdan da etkileri olduğu bilinmektedir.

Renk bir sayfa tasarımına birçok şey katmaktadır. Yanlış seçilen ve kullanılan renkler anlam kargaşasına yol açabileceği gibi sayfa da kötü bir leke görünümü ortaya çıkartabilir. Renk seçiminde renklerin ne amaçla seçildiğine, ne gibi bir etki katması istendiğine göre dikkatli düşünülüp karar verilmelidir (Parlak, 2011, s. 88). Renk bir çalışmanın tasarlanmasından basımına kadar geçen süreçte çekiciliği arttırmak ve öne çıkabilmesi için oldukça önemli bir unsurdur.

3. Sayfa Tasarımı

Basımı yapılan iletişim araçlarının yayın teknikleri genel olarak aynıdır. Farklılık sunum ve kullanımında ortaya çıkmaktadır. Farklılık gösteren basılı iletişim araçlarını; gazete, dergi, kitap, broşür, afiş, pankart, pul, kartvizit vb. gibi gruplar içinde toplayabiliriz. Basılı bir malzemenin üretiminin başlangıç

aşaması; sayfa tasarımıdır (Ketenci ve Bilgili, 2006, s. 297). Sayfa tasarımları basılı yayınlarda en önemli ana unsurdur. Sayfa tasarımları dikkatle ve özenle hazırlanmalıdır. Basılacağından geri dönüşü olmayan düzeltmeleri gerektirebilir.

Sayfa tasarımı olmadan düşünceler tam anlamıyla anlatılamayabilir. Görsel imajla ilgili gerekli mesaj iletilemez. Bir yayının etkinliği, niteliği, içeriğinin zenginliği, konularının seçiminin yanı sıra, kullanılan yazı karakterine, kullanılan resimlere, tercih edilen baskı tekniğine, kullanılan kağıt seçimiyle de doğrudan bağlantılıdır (İstek, 2004, s. 56). İyi bir mizanpaj tasarımı, yayındaki görselliği tamamlayarak daha akılda kalıcı olmasına katkıda bulunur ve hedef kitlelere başarılı bir aktarım sağlmasına yüksek ölçüde olanak sağlar. Hedef kitle üzerinde etki oluşturabilmek için sayfa tasarımının başarıyla tamamlanması gerekmektedir.

Tasarımın görsel olarak zenginliği son derece önemlidir. Basılı yayının dikkat çekici özellikte öğelerle tasarlanması gerektiği üzerinde özenle durulması gereken bir gerçektir. Gazeteler, okunmadan önce görülür ve görsel etkisiyle dikkat çeker. Özellikle gazete sayfalarında, sayfa tasarımı bir yayının okurla etkin iletişimini sağlayan ilk öğedir (Tiryakioğlu, 2012, s. 12). Sayfa tasarımı yayının tercih edilmesindeki en önemli etkenlerdendir. Sayfa düzeni, gazetede haber ve yazıların, okuyucu tarafından mümkün olan en az çaba ile algılanmasına yönelik bir olanak sağlamaya çalışır. Haber ve bilgi aktarımını kolaylaştırıp, zevkli, etkileyici bir hale getirmeyi hedeflemektedir. Gazetenin en güzel mizanpaj tasarımıyla hedef kitlelere sunulmaya çalışmasının genel amacında da bu nokta bulunmaktadır.

4. Gazete Ana Sayfa Tasarımı

Gazetelerin birinci sayfası; gazetenin kimliği ve vitrinidir. Birinci sayfa tasarımı, gazetenin farklılığını yansıtır. Gazete tasarımında birinci sayfa aynı gazetenin tüm içeriğiyle ilgili kısa bilgileri yansıtabilen, okuru bu görüntüsüyle etkileyebilen bir yansımadır, bir aynadır (Candemir, 2011, s. 28). Gazeteyi elimize aldığımızda karşı karşıya kaldığımız, birincil noktadır.

Bugün aşına olduğumuz pek çok yazı karakteri gazetelerde kullanılmak üzere geliştirilmiştir. Gazetelerin geniş metinleri küçük ölçülerde bastığını göz önünde bulundurursak, bir yazı karakterinden bazı beklentiler ortaya çıktığını görürüz; Okunur olmalı ve gözü yormamalıdır (Ambrose ve Harris, 2012, s. 94). Bu ilkeler aynı zamanda anlaşılmanın da temel unsurlarını oluşturmaktadır.

Gazete sayfa tasarımcıları bir gazete sayfası boyutlarında, üzeri milimetrik zeminli ve gazetenin genel teknik planı ile belirlenmiş sayfa sütun ölçüleri ve sayısının belirtildiği sayfa plan kâğıtlarını kullanmaktadırlar. Bir anlamda bu plan kağıtları, tasarımın önemli unsurlarından biri olan grid'le eşdeğerdir (Candemir, 2011, s. 22). Düzenlemesi yapılacak mizanpajların, kâğıtlarda yapıldığı bilinmektedir. Mizanpaj tasarımında olan bazı prensipler bulunmaktadır. Bazı önemli unsurlar her zaman çalışılırken göz önüne alınmalıdır. Sadelik, kontrast, denge, uyum ve bütünlük bu önemli unsurları oluşturmaktadır.

Sayfa düzenlenirken ana merkez odak noktası olarak tercih edilir. Vurgulanacak alan ve merkez haline getirilecek nokta mutlaka bulunmalıdır. Bu odak noktası genellikle bir fotoğrafla oluşturulmaktadır. Bazı süreçlerde metinle, kullanılan bir farklı renk tercihiyle ve fon ile oluşturulabilmektedir. Tüm bu prensiplerin sayfa düzenleme ve tasarım kurallarına uymasıyla mümkün olmaktadır.

Tipografinin tasarımda uygulanışı; sayfa tasarımında ana malzemelerden ilk sırada hatta belki de en önemli unsuru olarak yer almaktadır. Temel ögesi ise her zaman metinden oluşmaktadır. Düzenleme aşamasında tasarımcı, çoğu aşamada bir görsel kullanımına ihtiyaç duymadan, metinler ve oluşturduğu tasarım hiyerarşisi sayesinde farklı ve ilgi çekici tipografi çalışmalarına imza atabilir.

Metin hizalamalarıyla sıradanlaşmaya yüz tutan renklere ilgi çekici kılabilmek adına, yazı alanlarına yerleştirilen görseller; başka noktalara yerleştirilmeden paragraflardaki uygun ve anlamlı olacak bölümlere konumlandırılmalıdır. Tasarımdaki tüm yazı ve paragraflar bağlantılı olduğu görselin aktarılmasını etkili kılar ve dolayısıyla bütünlük açısından bir arada yani aynı sayfa düzeni içerisinde yer alması en doğru karar olmaktadır.

Sayfa tasarımı içerisinde kullanılan metin alanı ile resim öğelerinin oluşturduğu leke değeri oluşturan aşamalarda da uygulanabildikçe eşit bir tasarım sıralaması oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. Düzenlemede oluşturulan denge unsurunun, kullanılan öge veya öge gruplarından dolayı anlam bütünlüğünü bozmasına ve iletilmek istenilen mesajın aktarılmamasına olanak sağlanmamalıdır. Düzenlemede aynı sayfada yer alan, yan yana sayfalarda yer alan, veya önlü arkalı yüzeylerde yer alan birbirine fazlasıyla karmaşıklık oluşturabilecek açık olmayan renk tonlamaları ya da çok göz alıcı tonlamaları bulunduran görsel öğeler, metin başlıkları, sayfa tasarımındaki leke denge unsurunu bozmaya olanak sağlayacağı gibi kendi aralarında da görsel açıdan zayıflık oluşturmaya neden olacağı bilinmektedir. Bu sebepten ötürü düzenlemelerdeki öğeler ara-

sındaki yerleşimde de daha dikkatli ve daha hassas bir yol izlenmelidir. Düzenlemelerde yer alan görsel elemanlar, hedef kitlenin takibini rahat bir tarzda oluşturmak ve hedef kitlelere doğru bilgi aktarımını sağlayabilmek için az da olsa açıklayıcı alt yazılar ve görsellerin alt kısımlarında bilgilendirici kısa yazılar ile beraber kullanmak ve aktarmak oldukça önemlidir. Düzenlemesi yapılan sayfa tasarımlarında öğeler arası bütünlük dengesinin kurulması gerektiği asla atlanmamalı ve tasarım içerisinde yer alan görsel elemanların da oluşturulan bütünlük dengesi içerisinde yer almasına önem verilmelidir.

Günümüzde gazete mizanpajı, okuyucu kitlesinin özelliklerini dikkate alarak önem sırası doğrultusunda başlıklar oluşturulup görsel imajlarla desteklenmektedir. Düzenlemeler oluşturulurken tasarıma katkı sağlayan öğeler ise ‘spot haberler’, ‘çizgiler ve çerçeveler’ ve ‘zeminler’dir.

Spot haberler; yayını takip eden hedef kitlelerin odak noktası haline getirebilmek amacıyla iç sayfalardaki ana haber veya haberlere yönlendirmek amacıyla daha çok kullanılmaktadır. Bu haber türü oluşturulurken, çeşitli tipografik farklılıklarla oluşturulmalı ve genel haberlerden farklı olarak sunulabilecek tasarım öğeleriyle aktarımı sağlanmalıdır.

Çizgiler, çerçeveler; kullanılan bu tasarım unsurları kesinlikle haberler arasındaki ayrımı net olarak oluşturabilmek ve sayfaya görsel zenginlik katabilmek adına farklı boyutlarda punto sıralamalarıyla kullanım sağlamaya çalışmaktadırlar. Görsel bütünlük içerisinde zenginlik ve haberlerin ayrımını sağlamak adına yararlanılan çizgi ve çerçeveler tercih edilirken oldukça az ve özenle yerleştirilirler. Bu öğelerin birbirini tekrar eder şekilde kullanılmasıyla sayfa düzenlemesinde fazlasıyla monoton bir yapıya elverişli ortam sağlanabilir.

Zeminler; düzenlemede görsel farklılık ve zengin bir tarz oluşturmak adına kullanılan zemin, renk seçenekleri ince veya daha farklı boyutlardaki çerçevelerle ortaya sunulmaktadır. Sayfa tasarımında kullanılacak olacak zemin tercihlerine de hassasiyet ve ayrı bir özen gösterilmesi gerekmektedir. Tasarımlarda genel olarak açık tonları bulunan zemin renklerinin kullanılmasına ve tercih edilmesine dikkat edilmelidir. En çok tercih edilen ve tasarımlarda kullanılan ise genelde gri zeminlerdir. Gazetelerin sayfa tasarımlarında manşet uygulamalı sayfalar ve sürmanşet uygulamalı sayfalar olmak üzere biçim olarak birbirinden farklı iki seçenek vardır.

Manşet uygulamalı sayfalar uygulama biçiminde gazetenin logotype’ı üsttedir ve genelde kullanılan uygulama biçimidir. En üstte, en büyük alan ve

başlık boyutuyla kullanılan haberdır. Manşet uygulamalı sayfada en önemli ve büyük haber en üstte logotype'ın hemen altındadır. Habere sayfa planı üzerinde içeriğin önemine göre alan verilir ve ana başlığı büyütülür (Candemir, 2011, s. 22). Genelde tercih edilen sayfa tasarımı olarak bilinmekte ve kullanımı ön planda olmaktadır. Sayfa planına göre çalışmada farklılıklar yapılabilir ve değişikliklere gidilebilir.

Sürmanşet uygulamalı sayfalar, büyük toplulukları ilgilendiren yaşamsal ve önemli toplumsal olaylar sırasında gazetelerin başvurdukları bir uygulama biçimi olarak kullanılmaktadır. Daha da önemli bir olayı gazete ile okura iletilmesine olanak veren ve sıkça kullanılmayan bir uygulama biçimidir. Üç alt sınıfa ayrılmaktadır (Candemir, 2011, s. 23). Harpler, salgın hastalıklar, tabiat ile ilgili durumlar, toplumu ilgilendiren özel konular konuların aktarıldığı sayfa tasarımıdır.

5. Türkiye'de Gazete Sayfa Düzeni / Mizanpaj

Mizanpaj, tipografik sayfa düzenini oluşturmak için kullanılan bir terimdir. Ofset baskı sistemine geçildikten sonra, Türkiye'de bazı gazeteler modüler sayfa düzeni bazı gazeteler, infografik sayfa düzenini denemişlerdir. Bu sayfa düzenlerinin yanında da Türk tipi (Vitrin) sayfa düzeni anlayışı gelişmiştir (Tuksal, 2010, s. 16). Gazetelerde, sayfa düzenini oldukça önemli bir husustur. Mizanpaj tasarımlarında, kullanılmış farklı çeşit sayfa düzenleri bulunduğu bilinmektedir. Vitrin, çağdaş, modüler, bulvar, infografik bu düzenin başlıcaları arasında yer almaktadır.

Vitrin sayfa düzeni; güncel teknolojinin sunduğu olanaklar ile birlikte, standart bir akıma uyum sağlamadan, gazaete aktarılacak konu başlıklarına ve habere bağlı olarak sayfa düzeni adı altında her gün farklı bir anlayış çerçevesi dahilinde sayfalar oluşturulmaya başlanmıştır. Bunun sonucunda ise Türkiye'ye özgü yeni bir sayfa düzeni anlayışı oluşmuştur (Candemir, 2011, s. 24). Ülkemizdeki vitrin sayfa düzenleme anlayışı, haberi okutan ana unsur olan spotların önemini daha da artırmaktadır. Spot, bir tür haber metni olduğu için yine tırnaklı karakterler tercih edilmelidir. Spotun puntosu, haber metninden biraz büyük olmalıdır. Spotlar için belirlenen font, punto, harf aralığı, satır aralığı gibi özellikler haber metinlerinde olduğu gibi aynı uygulanmalıdır. Birinci sayfadaki spotlar, genellikle sola dayalı ya da tam blokludur. Ancak istenen etkiye göre, farklı bloklamalar yapılabilir (MEB, 2013, s. 9-10). Bununla birlikte özellikle son yıllarda gazetelerin tasarım düzeninde belli kriterler çerçevesinde bir denge

tutturma yoluna gitmiş oldukları bilinmektedir. Büyük ve çok sayıda fotoğraf kullanım oranının olduğu, kalın ve büyük yazı stillerinin tercih edildiği bir sayfa düzeni genel olarak göze çarpmaktadır. Fotoğraf kullanımında ise, sistematik belirli esasa uyulmadığı ifade edilmelidir.

Bir diğer düzen olan çağdaş sayfa düzeninde İlk farklılık yayın politikası ve içerik açısından ciddi gazeteler ile bulvar gazeteleri arasında kendini göstermektedir. Bulvar gazeteleri, hareketli, renkli, büyük puntolu başlıklara ve az yazıya dayanan fotoğraflı sayfa düzenine yönelmiştir. Ciddi gazeteler ise yazıya odaklanan, küçük puntolu, tırnaklı (serif) font ağırlıklı sayfa düzenini sürdürmüşlerdir (Candemir, 2011, s. 24). Bulvar tipi gazetelerin temel özellikleri şöyle sıralanabilir: çok büyük ebatlı fotoğraflar kullanılır, başlıklar büyük punto olup tabloid boyuttadır, çizgi, kontur ve çerçeve sık kullanılır, beyaz alana önem verilmeyerek çoğu alana renkli zemin atılır. Fotoğraf üstü başlık ve yazı, dekupe edilmiş görseller ve renk ön sayfada çokça kullanılmaktadırlar (Çubuklu ve Doğan, 2019, s. 129). Bu yönleriyle bulvar tipi düzen yatay sayfa düzeni, dikdörtgen haber anlayışı, dikdörtgen paketlerden oluşan modüler düzene geçiş sağlamaya etkisi olmuştur. Yazının az oranda kullanıldığı, daha çok görselliğe yani fotoğraf kullanımına önem verilen sayfa düzenidir.

Türkiye’de modüler anlayış 1980’lerde Cumhuriyet gazetesi ile başlamıştır. Asil Nadir’in sahibi olduğu dönemde Güneş gazetesinde, 1985’te çıkan Zaman gazetesinde, 1995’te yayınlanmaya başlanan Yeni Yüzyıl gazetesinde ve çeşitli dönemlerde yayınlanan bazı küçük gazetelerde modüler ekole uygun sayfa düzeni benimsenmiştir (Şeker, 2006, s. 32). Modüler sayfa düzeninde ise; haber veya haber gruplarının, sayfa tasarımında kareler ve dikdörtgen yaklaşımı ile düzenlenmesi esasına bağlı olarak oluşturulmuştur. Bu tarza bağlı olarak, minimum sayıda fakat büyük boyutlarda fotoğraf kullanımına izin verilmekte, uzun ve detaylı olarak haber aktarma felsefesi anlayışıyla çalışmalar sürdürülmeye başlanmaktadır. Çalışmanın tasarım aşamasında tırnaklı font ile oluşturulan başlıklar tercih edilmektedir (Candemir, 2011, s. 25). Renk kullanımı sınırlıdır, tercihler sade ve süssüz olarak tercih edilmektedir. Bu sayfa düzenindeki en temel amaç, okuyucuların net bir şekilde tüm haberleri algılaması ve herhangi bir ek gayret göstermemesidir. Bu anlayışa yakın yayın yapan bir diğer düzen de bulvar tipi gazeteciliktir.

Bulvar gazeteciliğinin ilk örneğini resimli olarak basılan haber içerikli yazılar oluşturmaktadır. 15. yüzyılda “Yeni Gazeteler” adıyla yayınlanan bu ya-

zılar, mevsimlik iş yapan tüccarlar tarafından dağıtılmaktaydı (Kara, 2016, s. 17). Hedef kitle tarafından ilgi gören bu gazetelerin içeriğinde ağırlıklı olarak şu konular ele alınmaktaydı: Dedikodular, savaşlar ve felaketler, Şiddet içeren suçlar (cinayet, gasp, tecavüz vb.) ve bunlara verilen cezalar, davalar, idamlar ve ölüm cezaları, batıl inançlar ve mucizeler, tıp alanındaki sansasyonel gelişmeler ve cinsellik (Burkhardt, 2005: 32, Akt., Kara, 2016, s. 17)

Magazin ağırlıklı yayın yapan gazetelerin tercih ettiği bulvar tipi sayfa düzeninde manşet ve başlıklar büyük puntolar ile düzenlenmektedir. Standart ve tabloit ebatta, manşet ve başlıkların kalın (bold), düz (sans serif), fontun (arial, helvetica, univers...) yoğunca kullanımı ve bolca fotoğrafların konumlandırıldığı bulvar gazeteleri 1900'lerin başından itibaren bulvar tipi sayfa düzeni çerçevesinde temel özellikleri korumuşlardır. (Candemir, 2011, s. 26). Bulvar gazeteleri, klasik dönemden farklı olarak yeni üretilen düz fontları kullanarak farklı bir görünüm kazanmışlardır (Şeker, 2006, s. 32). Küçükten büyüğe kadar çeşitli boyuttaki fotoğrafların kullanıldığı bu sayfa düzeninde çerçeve ve çizgi unsurlarının en başta gelen öğeler arasında yerini aldığı bilinmektedir. Sade olmayan, renklerin tercih edildiği, kalın çizgi detayının ve çerçeve kullanımının en yaygın olduğu tarz olarak bilinmektedir. Metin kutucukları oldukça az, renkler ise koyu tonlardadır. Haberlerin altında, başlıklarda, metinlerde ve çizgilerde ise oldukça yoğun ve abartılı renk kullanımı mevcut olan bir tasarım tarzıdır.

Süreçlerin bir düzen içerisinde verilmesi gerektiği durumlarda tercih edilen infografik sayfa düzeni, detaylı bilgi aktarmanın gerekli olmadığını düşünen farklı bir tarzı olan sayfa düzeni anlayışı olarak ortaya çıkmıştır. İnfografik düzende yazıdan çok grafikler, çizimler, şekiller ve tablolardan yararlanılmaktadır. Fotoğraflar ve görsel malzemeler kullanılmaktadır. Televizyon ekranını andıran görselliğe sahip, farklı sayfa tasarımlar oluşturulmaya başlanılmıştır (Candemir, 2011, s. 27-28). Yoğun bir şekilde fotoğraf ve görsel malzemelerin kullanıldığı tasarımdır. Basit, kısa ve yüzeysel habercilik olarak da bilinen bir anlayış felsefesidir. Her ayrıntının yazıyla aktarılması yönteminden daha çok çizimlerin, şekillerin ve tabloların kullanılmakta olduğu düzendir.

6.Yöntem

1. Tasarım ilkeleri bağlamında incelenen gazetelerin birinci sayfalarının uyumunu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde aktarabilmek için araştırmanın yönteminde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel analiz, araştırmada toplanan verilerden (görüşme, gözlem ve

doküman) alıntılar yaparak verileri okuyucuya betimsel bir tarzda sunmak esastır (Nirvanasosyal, 2019) Bu analiz türünde ana unsur elde edilmiş olan bulguların hedef kiteleye özetlenerek aktarılmasıdır (Özdemir, 2010, s. 336). Betimsel analize tabii tutulan bu çalışmanın seçiminde birtakım ölçütler belirlenmiştir. Tasarım ilkelerinin temelini oluşturan öğeler ve gazetelerin birinci sayfaları bu ölçütleri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, bağlamın tasarım ilkeleri olması nedeniyle analize dahil edilen gazetelerin ilkelere uygunluğu ve kullanım tarzları incelenmiştir.

7. Bulgular

Bu araştırmada Türkiye’de ulusal bağlamda yayın yapan 15 gazetenin (Sabah, Sözcü, Hürriyet, Posta, Türkiye, Milliyet, Güneş, Star, Fotomaç, Fanatik, Korkusuz, Yeni Asır, Akit, Cumhuriyet, Aydınlık) birinci sayfalarının tasarımları göz önüne alınarak, tasarım ilkelerine olan uyumluluğu incelenmiştir.

Araştırmada bütünlük, denge, vurgu orantı ve kontrast ilkelerinden yararlanılarak gazetelerin 6-12 Mayıs tarihleri arasındaki sayıları taranmıştır. Ayrıca çalışmanın, dünya örnekleri ile karşılaştırma yapma imkânı olması açısından da Almanya, ABD, Fransa, İngiltere ve İtalya’da yayınlanan toplamda on gazetenin birer günlük incelenmesi de yapılmıştır.

Yapılan taramada gazetelerin vurgulanmak istenilen haber ile alakalı görsel, metin, içerik, başlık, renk ve font tercih ederken konu ile bütünlüğü, vurgusu, orantısı, kontrastı ve anlam açısından tüm bu öğelerin ilgi çekici bir hal alması için asimetrik dengeyi tercih ettikleri saptanmıştır. Bu bağlamda da kolay anlaşılması için detaylar tablo halinde paylaşılmıştır.

Tablolarda incelenen gazetelerin, birinci sayfalarında tasarım ilkelerinin kullanımı detaylı olarak aktarılmaktadır. Tablonun oluşturulması esasında ise; gazetelerin birinci sayfalarında tasarım ilkelerinin konular, başlıklar, görseller ve renkler ile aktarılarak uyumuna ve değerlendirme aşamasında tasarım ilkeleri ile olan etkileşimlerine değinilmektedir. Elde edilen verilerde ise tasarım ilkeleri ile birlikte birinci sayfadaki kullanımları yer almaktadır.

İlk tablo yurtdışındaki gazetelerin tasarımsal karşılaştırmalarını içerirken, ikinci tablo çalışmanın ana amacını oluşturan yurtiçindeki ulusal gazetelerin tasarım ilkeleri bağlamında analizini yansıtmaktadır.

GAZETELERİN ANA SAYFALARININ TASARIM İLKELERİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

	BÜTÜNLÜK	DENGE	VURGU	ORANTI	KONTRAST
ALMANYA					
1- BILD.DE	GÖRSELLER VE KONULAR ARASI UYGUNLUK VE BÜTÜNLÜK SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE VARDIR.	KULLANILAN GÖRSELLER DAHA ÇOK ODAK NOKTASI HALİNE GETİRİLEREK VURGU SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELER ARASI UZAKLIK- YAKINLIK İLİŞKİSİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN KISIMLARLA KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- DER SPIEGEL	GÖRSELLER VE KONULAR ARASI UYGUNLUK VE BÜTÜNLÜK SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	GÖRSEL METİN İLE VURGULAYARAK SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN ÖGELERİN UZAKLIK-YAKINLIK ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
AMERİKA					
1- NEWYORK TIMES	KULLANILAN TÜM ÖGELER ARASINDA BÜTÜNLÜK UYUM İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	VURGULAR DAHA ÇOK KULLANILAN GÖRSELLER İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN ÖGELERİN UZAKLIK-YAKINLIK ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN KISIMLARLA KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- THE WALL STREET	KULLANILAN TÜM ÖGELER ARASINDA BÜTÜNLÜK UYUM İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	VURGULAR DAHA ÇOK KULLANILAN GÖRSELLER VE KONU BAŞLIKLARI İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN ÖGELER VE TÜM ELEMANLAR ARASI KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.

FRANSA					
1- LE FIGARO	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	KONU BAŞLIĞI VE METİN İLE SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELER ARASI UZAKLIK- YAKINLIK İLİŞKİSİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN ÖGELER VE TÜM ELEMANLAR ARASI KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- LE MONDE	KULLANILAN TÜM ÖGELER ARASINDA BÜTÜNLÜK UYUM İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	KONU BAŞLIĞI VE GÖRSELLER İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	KONTRAST ÖGELER ARASI KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
İNGİLTERE					
1- DAILY EXPRESS	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL İLE UYUMU VE BÜTÜNLÜĞÜ SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİN VE GÖRSEL İLE SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELERİN UZAKLIK-YAKINLIK MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELERİN KOMBİNASYON BÜTÜNLÜĞÜ İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- THE GUARDIAN	ÖGELER ARASINDA KOMPOZİSYON UYUMU İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	HABER BAŞLIKLARI İLE SAĞLANMIŞTIR.	UZAKLIK-YAKINLIK ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELERİN KOMBİNASYON DENGESİ İLE SAĞLANMIŞTIR.

GAZETELERİN BİRİNCİ SAYFALARININ TASARIM İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

İTALYA					
1- GAZZETTA DEL SUD	KULLANILAN TÜM ÖGELERİN UYUMU İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	KONU BAŞLIKLARI VE GÖRSELLER İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN ÖGELERİN KENDİ ARASINDA VE TÜM PARÇADA MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- LA PEPUBBLİCA	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL UYUMU İLE SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	GÖRSELLER İLE SAĞLANMIŞTIR.	UZAKLIK-YAKINLIK MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	ÖGELER ARASI KOMBİNASYON DENGESİ İLE SAĞLANMIŞTIR.

Tablo 2: Yurtdışındaki gazetelerin ana sayfalarının tasarım ilkeleri bağlamında incelenmesi

GAZETELERİN ANA SAYFALARININ TASARIM İLKELERİ 6-12 MAYIS TARİHLERİ ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ

	BÜTÜNLÜK	DENGE	VURGU	ORANTI	KONTRAST
1- SABAH	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
2- SÖZCÜ	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
3- HÜRRİYET	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
4- POSTA	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
5- TÜRKİYE	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
6- MİLLİYET	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
7- GÜNEŞ	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
8- STAR	HABER BAŞLIĞI, METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGE İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.

9- FOTOMAÇ	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
10- FANATİK	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
11- KORKUSUZ	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
12- YENİ ASIR	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
13- AKİT	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
14- CUMHURİYET	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.
15- AYDINLIK	HABER BAŞLIĞI,METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE FONTUN ARKA PLANINA VERİLEN RENK İLE UYUMU SAĞLANMIŞTIR.	ASİMETRİK DENGİ İLE SAĞLANMIŞTIR.	FONT BOYUTU, FONTUN BOLD KULLANIMI VE RENK İLE SAĞLANMIŞTIR.	KULLANILAN METİN BAŞLIĞI VE ALT METİN MESAFE ORANI İLE SAĞLANMIŞTIR.	METİNİN İÇERİĞİ, KULLANILAN GÖRSEL VE VURGU YAPILAN BAŞLIĞIN DENGESİNİ SAĞLAYAN KOMBİNASYON İLE SAĞLANMIŞTIR.

Tablo 3: Yurtiçindeki gazetelerin ana sayfalarının tasarım ilkeleri bağlamında incelenmesi

SONUÇ

Bu araştırmada, ideolojik olarak bütün kesimleri kaplayacak 15 ulusal gazetenin ana sayfalarının tasarım ilkeleri (bütünlük, denge, vurgu, orantı, kontrast) bağlamında değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışma kapsamında tasarım ilkelerine uygunluğunu değerlendirecek olursak; bütünlük ilkesinde daha çok metinlerin içeriği, haber başlıkları, kullanılan görseller ve fontların renkleri ile sağlanmış olduğunu söyleyebiliriz. Vurgu ilkesinde fontların boyutu ve renkleri ile sağlanırken, fontların bold kullanımı ile net olarak vurgu belirtilmiştir. Orantı ilkesinde kullanılan tüm metinler, alt metinler ve kullanılan tüm görseller arasındaki mesafelere dikkat edilerek sağlanmıştır. Kullanılan tüm öğelerin uzaklık-yakınlık ilişkisi ile orantı sağlanmıştır. Kontrast ilkesi ise öğelerin kombinasyonları ve renklerin kullanımı ile oluşturulmuştur. Kullanılan renklerin seçimi ve yoğunluğu ise gazetelerin yayın politikasına ve içeriğine göre farklılık göstermektedir. Posta ve Güneş gibi bulvar tipi yayın yapan gazetelerde renk kullanımı daha yoğunken daha çok politik içerik üreten Cumhuriyet ve Aydınlık gibi gazeteler daha renksiz olarak tasarımılanmıştır.

Denge ilkesinde değerlendirme yapacak olursak; incelediğimiz gazetelerin asimetrik denge çeşidini kullandığını gözlemlemekteyiz. Asimetrik dengeyi

kullanmayı tercih etmelerinin sebebi ise; kompozisyonun daha çok ilgi çekici özelliğine sahip olmasındandır. Anlatımı oluşturan öğeler asimetrik denge ile sağlanmıştır.

Örnek olması açısından Türkiye’de ulusal yayın yapan gazeteler ile yurt dışında yayın yapan 10 ulusal gazete de incelenmeye alınmıştır. Bu çalışma kapsamında 5 ülkenin, ikişer ulusal gazetesi incelenmiştir. Bu kapsamda ana tasarım ilkeleri olan bütünlük, denge, vurgu, orantı ve kontrast kullanımına dikkat edildiği gözlemlenmiştir.

Bütünlük ilkesinde, kullanılan tüm öğelerin birbirleriyle uyum içerisinde kullanılmış olduğunu söyleyebiliriz. Tüm gazetelerde konuların, yazıların, görsellerin, başlıkların birbiriyle uyumu yakalamasından ötürü bütünlükten söz edebiliriz. Bütünlüğü oluşturmak adına kullanılan tüm öğeler arasında hiyerarşik bir düzen ve uyum mevcuttur. Bu uyum sayesinde bütünlük esas alınmış ve ana sayfalarda uygulanmıştır. Denge ilkesinde, anlatım oluşturan öğelerin ilgi çekici özelliğinden kaynaklı asimetrik denge kullanılmıştır. Sayfayı ortadan ikiye ayırınca dengeli bir dağılım yoktur. Eşit olmayan öğeler sayesinde çekicilik seviyesi arttırılmıştır. Görsel ve yazı kullanım oranlarının eşitsizlikleri ile de asimetrik denge ilkesi kullanılmaktadır. Eşit oranda kullanılan görsel ve yazılara kıyasla eşit olmayan öğelerin kullanımı sayesinde tasarım daha ön plana çıkmaktadır.

Vurgu ilkesi ise daha çok kullanılan görseller ve konu başlıkları ile sağlanmıştır. Gündemi odak noktası haline getirmek adına renk değişikliği ile gazetelerde vurgu kullanılmıştır. Kullanılan tüm öğeler sayesinde vurgu istenilen şekilde ön plana çıkarılmaktadır. Daha çok vurgu, yazıların büyük kullanımı ve görseller ile sağlanmaktadır. Orantı ilkesi, kullanılan öğelerin kendi arasında ve tüm öğeler ile mesafe oranına dikkat edilmesiyle sağlanmıştır. Uzaklık-yakınlık ilişkisi ile orantı ilkesi kullanılmaktadır. Metinler, görsel ve renk ahengi ile orantı oluşturulmuştur. Kontrast ilkesi ise; öğelerin kombinasyon bütünlüğü ve renk ile sağlanmıştır. Öğelerin kendi aralarında dengeyi oluşturması ve kombinasyonu sağlaması ile kontrast oluşturulmaktadır.

Bu araştırma kapsamında gazetelerin, ana sayfalarının incelenen tasarım ilkelerine uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Gazetelerin ana sayfalarında, kullanılan tüm öğeler ile tasarım ilkelerini yansıtmakta ve uygulamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akit Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Alver F. (2011). *Gazetecilik Bilimi ve Kuramları*. İstanbul: Kalkedon.
- Ambrose G. ve Harris P. (2012). *Tipografinin Temelleri*. (B. Bayrak, Çev.). İstanbul: Literatür.
- Ambrose G. ve Anno N. (2013). *Grafik Tasarımda Dil ve Yaklaşım*. (M. Taşçıoğlu, Çev). İstanbul: Literatür.
- Ambrose G. ve Harris P. (2013). *Grafik Tasarımda Tasarım Fikri*. (G. Taşçıoğlu, M. Taşçıoğlu. Çev.). İstanbul: Literatür.
- Ambrose G. ve Harris P. (2016). *Grafik Tasarımda Format*. (A. Siretli, Çev.). İstanbul: Literatür.
- Arıkan A. (2008). *Grafik Tasarımda Görsel Algı*. Konya: Eğitim.
- Atalayer F. (1994). *Temel Sanat Öğeleri*. Eskişehir: Anadolu.
- Aydınlık Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Baykan, A. C. (2002). *Mimarlık, Sanallık ve Sanal Mekanların Tasarımı*. İstanbul: Boyut.
- Becer E. (1997). *İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: Dost.
- Bektaş D. (1992). *Çağdaş Grafik Tasarımının Gelişimi*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Berger J. (2017). *Görme Biçimleri*, (Y. Salman, Çev.). İstanbul: Metis.
- Bild.de Gazetesi, Erişim: 5 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Burkhardt, Steffen (2005). Boulevardjournalismus, (Editörler: Siegfried Weischenberg, Hans J. Kleinsteuber, Bernhard Pörksen), *Handbuch Journalismus und Medien*, Konstanz: UVK Verlag, 31-35.
- Candemir T. (2011). Gazete Sayfa Tasarımı, Sayfa Düzeni, Mizanpaj ve Antalya Yerel Gazete Ana Sayfa Çözümlemeleri. *Yerel Medya Eğitim Semineri*, Antalya, 7-8.
- Civcir E. (2015). *Temel Tasarım ve Tasarım İlkeleri*. Ankara: Akademisyen.
- Civcir E. ve Özdemir İ. (2015). *Tasarımda Plastik Öğeler ve Plastik Sanatlar*. Ankara: Akademisyen.
- Cumhuriyet Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

- Doğan, G. İ. Ç. (2019). Gazete Tasarımlarında Hiyerarşi ve Düzenin Sağlanması. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 125-139. *Fotomaç Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Daily Express Gazetesi*, Erişim:8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Aydınlık Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Der Spiegel Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Fanatik Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Fotomaç Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Gazzetta Del Sud Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Güneş Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Gür S. B. (2005). Kant ve Matematik Felsefesi Üzerine. *Matematik Dünyası Dergisi*, 2-4.
- Hürriyet Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- İncearık E. M. (2011). *Grafik - Tasarım Rehberi*. İstanbul: Kodlab.
- İstek R. (2004). *Görsel İletişimde Tipografi ve Sayfa Düzeni*. İstanbul: Pusula.
- Kara, E. Ş. (2016). Almanya’da Bulvar Gazeteciliği ve Hürriyet Gazetesi’nin Konumu. *İNİF E-Dergi*, 1(1), 16-27.
- Ketenci H. F. ve Bilgili C. (2006). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarımı*. İstanbul: Beta Basım.
- Korkusuz Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Küçükerman Ö. (1996). *Endüstri Tasarımı*. İstanbul: Yem.
- La Repubblica Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Le Figaro Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Le Monde Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- MEB. (2013). *Grafik ve Fotoğraf*. Ankara.
- Milliyet Gazetesi*, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Newyork Times Gazetesi*, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.
- Odabaşı A. H. (2002). *Grafikte Temel Tasarım*. İstanbul: Yorum Sanat.
- Özol A. (2012). *Sanat Eğitimi ve Tasarımda Temel Değerler*. Mersin: Pastel.
- Öztuna Y. H. (2007). *Görsel İletişimde Temel Tasarım*. İstanbul: Yorum Sanat.

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.

Parlak H. (2011). *Temel Grafik Tasarım Bilgisi*. İzmir: Ege Üniversitesi.

Posta Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Sabah Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Seylan A. (2005). *Temel Tasarım*. Ordu: Dağdelen.

Sözcü Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Star Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Şeker, M. (2006). Sayfa Düzeni Ekollerinin Estetik ve İçeriğe Etkileri–Hürriyet, Star ve Zaman Gazeteleri Örneği. *Selçuk İletişim*, 4(2), 30-40.

Şen E. (2015). Tasarım İlke ve Ögelerinin Minyatürde Kullanımı. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 7-46, 777-780.

Tiryakioğlu F. (2012). *Sayfa Tasarımı ve Gazeteler*. Ankara: Detay.

Tuksal M. (2010). *Grafikerin El Kitabı*. İstanbul: Pusula.

Tunalı İ. (2012). *Tasarım Felsefesi*. İstanbul: Yem.

Türkiye Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Yazıcıoğlu Y. (2017). *Temel Tasarım*. İstanbul: İdeal Kültür.

Yeni Asır Gazetesi, Erişim: 6-12 Mayıs 2019. Anasayfa.

Yücel Ş. (2018). Tasarım İlkeleri Açısından Bir Yörük Halısının İncelenmesi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8-1, 94-96.

The Guardian Gazetesi, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.

The Wall Street Gazetesi, Erişim: 8 Mayıs 2019. Anasayfa.

<http://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimsel-analiz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme.html> Erişim Tarihi: 28.07.2021

Arda ARIKAN

FELİCİA HEMANS VE JAMES CLARENCE MANGAN'IN ŞİİRLERİNDE ABBASI DÖNEMİ VE BERMEKİLER

Fatih ÇELİK

ALTAY TÜRKÇESİ AĞIZLARI

Şarika BERBER

I. DÜNYA SAVAŞI'NDA ERMENİ İSYANLARI VE İSYANLARIN SİVAS ÖRNEĞİNDE ANADOLU COĞRAFYASINA ETKİSİ

Levent Efe ARLI

İHSAN OKTAY ANAR'IN ROMANLARINA SANAT TARİHİ AÇISINDAN BİR BAKIŞ

Eda TEKİN - Genç Osman İLHAN

ÇİZGİ ROMANLARIN YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE KULLANIMI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Zabihullah DASHTİ

ZAHİR ŞAH DÖNEMİ AFGANİSTAN-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ(1933-1973)

Bertuğ SAKIN - Çisem GÖÇMEN ÇETİNER - Reyyan AÇAOĞLU-ÖZDEMİR

YAPAY ZEKÂDA DİL, BİLİNÇ VE SUÇ OLGUSU

Mustafa YILMAZ

KOVID-19 PANDEMİSİNİN TÜRKİYE'DEKİ KENTSEL YOKSULLUĞA ETKİLERİ

Hüseyin KAZAN - Aslı YÜKSELEN

GAZETELERİN BİRİNCİ SAYFALARININ TASARIM İLKELERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Nimet SÖNMEZ OKULMUŞ

PERS YÖNETİM MEKANİZMASI VE MÖ. VI- IV. YÜZYILLARI ARASI DOĞU ANADOLU BÖLGESİ

Burak YILDIRIM

ÇAĞDAŞ SERAMİK SANATINDA ANTROPOMORFİK YAKLAŞIMLAR

M. Akif KORKMAZ

KADIN TOPLAYICILIK KÜLTÜRÜ VE BULANCAK PAZARINDA KÖYLÜ KADINLARIN DOĞAL ÜRÜNLERİ

Ayten DOĞAN KESKİN

ÇOCUK HASTANELERİNDE KİTAPLARIN KULLANIMI

Abdussamed GEÇER

RESUL KÖSE, 1939 ERZİNCAN DEPREMİ: KAYIPLAR, ÇEVRE VİLAYETLERE ETKİLERİ, YURT İÇİ VE YURT DIŞINDAN YAPILAN YARDIMLAR, LİBRA YAYINCILIK, İSTANBUL, 2021, s. 310

ANASAY

anasaydergisi@hotmail.com

